

ШҮҮН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1968 ч. июль 16 | ВТОРНИК | № 165 (7008) | Өртөз 2 көп.

КӨДЭЭ АЖЫЛ-ИШЧИЛЕРНИҢ ДАЙЫНЧЫ СОРУЛGAЗЫ

Дүжүт ажаап алышканын-га белектерин болгаш тараа талазы-биле план-агылдарын колхозтарын база совхозтарын кууседириниң айтырылганын чокта чаа СЭКП ТК болгаш Совет чазак чугааланып көргөн. 1968 чылда тараа болгаш өскө-даа көдээ ажил-агыл култураларынын эки дүжүдүн ап, дүжүт ажаап алышканын чидирип чокта чугааланып көргөн. 1968 чылда тараа болгаш өскө-даа көдээ ажил-агыл култураларынын эки дүжүдүн ап, дүжүт ажаап алышканын чидирип чокта чугааланып көргөн.

Чонгун чаагай байдалынын өзгериге шийирлиг ужуру-дузун чүлү — тарааны бүдүрүп болур деп, СЭКП-ниң ХХП сьезиниң демдегелген. Тыва АССР-ниң колхозтары болгаш совхозтары сөөлү чылдарда бо угланымшыкта элден ажил-агылдарын кылганнар. Бис кол тараа културалары — кызыл-тас-тың тарылга шалчү чүлү кал-барган өскө, харын оон дүжүтүң база көдүргөн бис. Бир өскө 1965 чылда Тываның чер ажык тектардан-на 5,7 центнер дүжүтү алган турган болза, эркен чылын — тектардан-на 11 центнери алган.

В. И. Ленинниң төртүтүңгөн хунууден бээр 100 чыл оя төлөтүп уткуур дээш бүтү улусчу социалисттик чарыкка киришпешкен. Тыва АССР-ниң көдээ ажил-агылдарын ажил-агылдары көдээ ажил-агыл бүдүрүлгөсүнө улам эки түн-дөлдө чидип ап турар. Беш чылдын ийги чыгы челиш-кенин доозуган. Темпирер ам база белик. Көдээ ажил-агыл продукциянын садырынын чар-тык чыл планынын кууседирин түнөөлөрдөгү ол кестү турар. Күргөңгө сүт садыры-нын планы 133 чүт эдиги — 130 болгаш дүжүтү — 127 ху куусеттигин. Мал ажылынын продукциянын бүдүрүп тала-зы-биле Талы болгаш Бил-Хем райондарын колхозтары бол-гаш совхозтары белик көрү-түлгөдү.

Бо чылын чакы хову ажил-агылдары элден организастиг бол-гаш дээр аргатекиниг дее-неде чоруттунган. Агаар-бой-дустун байдалы ажал берге болуп — алзон ажил-агылдар-га калдыкылар, көрүңүтү хат үрөөр таварылгалар тур-та-да. Барымы-Хемчик районун колхозтары болгаш совхозтары, Бай-Тайганың «Мурнакчы», Чөөн-Хемчиктин «Искра» кол-хозтары, «Сут-Хол» совхоз та-рылганын хой кезин сугга-рып ап шыдааннар. а «Меже-гей» болгаш «Тиндөг» сов-хозтар шөлдөрин диндик да-йы-биле ажилдап кызырын системезин боттандырып ага-лаан, оон-даа өскө хемчегдер алышкан.

Каз-Хем районун «Тиндөг», «Кызыл туң», «Ленинчи орук» көдээ ажил-агыл арте-дери мал чечеринин болгаш мал кыштагалышынын бүтү байдалдарын тургузары-нын белектерин организастиг киргенер. Танды база Каз-Хем райондарда баштайгы сараат-тур салгыткан. эркен чылын саванын чынып ап турар («Ре-волюциянын чалбыжы» кол-хоз, дуржула станция), эр-кен чылын сизонун кажаалар, ажил-агылдары өзү-биле онү көрүп турар.

Төрөң чурттуу тараа тала-зы-биле беш чылдын план-

чагымын 1968 чылда кууседир деп социалисттик хулааларын республиканын ажилчы чона-ры бо чылдын аргезинде алган. Хей-хей ажил-агылдарда, чи-жаз, «Революциянын чалбыжы», «Кызыл туң», Ленин ат-тыг колхозтарда, дуржула станцияда, Барымы-Хемчик, Чөөн-Хемчик болгаш Бил-Хем райондарын чамдык ажил-агылдарында багыт өскө дүжүт өзүп турар. Мыдыг болза-даа дүжүт ажаап алышканын белектерин болгаш тараа белекте-ринин планын кууседиринге эргөжөк чүтүлү бүтү чүдүлери организаастар талазы-биле ажил чамдык ажил-агылдарда багыт чоруп турарын хыналда көргүскөн. Бо дугайын факты-лар чугаалал турар. Июльдуң 10-га чедир республикада ком-байнарнын чүтүл 26,7 хуузу, жаткаларын 11 болгаш ситен ажаар машиналарын 25,5 хуузу септеттигин. Ажаап алышканын техникамын белек-терин талазы-биле байдал Бил-Хем, Танды, Каз-Хем райондарын ажил-агылдарында, «На-йрал» (директор эш Тро-шев), «Талы» (эш Хирбоз), «Суклак» (эш Юртаев), «Тин-дөг» (эш Сепелин), «Улут-Хал» (эш Куркутов) совхозтар-да онза багай. олар комбайн-нар, жаткалар септегичке чүтүл чаа киргизген.

Ол райондарын болгаш ажил-агылдарын удурутчулар дүжүт ажаап алышканын техникамын багыт септеңин-биле эркен чылын ажаап алышканын хуусазын саа-дып, оон-биле тараага хей чидиринг база болгудурунган чогуту түнөөлөрдөгү чүлү кыл-баан өскө, харын бо чылдын удут бергелерин: оюк-деликтиг болгаш чазыс дүжүтүг дүжүт ажаап алып апар дээрин чед-ир болгаш турар хемчир-дир.

Ам болза партия организа-стилар, ажил-агылдарын база «Сельхозтехника» сал-бырларын удурутчулар, СЭКП ТК-нын болгаш Совет чазактын айтышканынын куусеттигин, дүжүт ажаап алышканын багыт күнүне тараа садырына чогуту өйдүе база белик шынарыг кылдыр белектерин дээш бүтү хемчеглерин алдыр эргөжөк чүтүл, чүгө дээрде ол болза партия база көдээ ажил-агыл органын бүдүрүп, колхоз болгаш совхоз бүдүрүпүн чүтүл ажил-агылды болгаш политиктиг сорулгазы болур.

Дүжүт ажаап алышканын-га белектерин эң кол сорулга-зы болза комбайннар, жатка-ларын болгаш автомашиналар-ын иргедели-биле септеп алы-ры болур. Ол техникамын белектерин шыгыг график өзү-гуур чорулар, машина бүдүрүп күнүне коммиссары хулаап алып болгаш бүтү техникамын септегезин доостурун маалайып дораан-на белик машиналар-ын отуруунга тургузар ужу-рут.

Тараа шаннарын, склаттар-ын болгаш деңиз херекселдерин чогуту байдалыга тургузары — ажаап алышканын багыт тараа белектеринин планын кууседиринге белектерин чү-гула кезектерин бирээш. Ук ажилды республиканын чам-дык ажил-агылдары өзүлү-биле чорутпайн турары хына-лдан илгезер. Тараа шанна-ры план өзүлүг кылырын болгаш тараа урар черлерин

асфальтларын «Көк-Тей», «УТКА 25 чылы», «Улут-Хал» совхозтар, Бил-Хемин «Кы-зыл тараачын», «Искра», Каз-Хемин «Октябрь 30 чылы», «Октябрь 14 чылы» колхозта-ры амлыга чедир эгелезген. Тараа ажаап алышканын челишкенин болуру хамаар-жы бээр бо эң чугула херекке партия райкомдарын, рай-куускомнарнын болгаш бүдү-рүлгө эргелдеринин киржал-гези эргөжөк чүтүл. Тараа шаннарын белектерин тала-зы-биле ажилдын участок бүтүз график өзүлүг кылдынын, кү-рүлө коммиссары ажилдын бүтүн доостурун маалайып, оперативтиг байдал-биле, ке-зектеп хулаап алган турар кылдыр ажил-херекти мычаар организаастар херек.

Ажаап алышканын, шала-гыла белектер пункттарыныче тарааны сөөртүрүн болгаш комбайннардан дажылаарын шийирлиг факторларын бир-ээшине автомобиль партыг хамааржырын бүтүлү билер. Автопарктын удуз ролун чам-дык ажил-агылдарын уду-рутчулар чедир бидайын ту-рар, Чижээ, тараалан Танды районда белин 192 чүтү авто-мобилдерин чүтүл 96-зы ам бо хунде септеттигин. Бай-Тайга районда автомашиналар-ын чүтүл 25 хуузу дүжүт ажаап алышканын белин. Беске-даа райондарын уду-рутчулар автопарктын сеп-тегезин чептес удурут турар. Чүс машиналар чүлү алыны берген Тыванын автосептеге заводу база-ла септеге гра-фины уурап.

СЭКП райкомдары, райкуус-комнар болгаш райондарын көдээ ажил-агыл эргелдери республиканың ажил-агылдарында бар турар бүтүл чүтүк болгаш тусай автомобилдер-ин, тараа аргылар болгаш чүдүрүр машиналарын септе-гезин август 1-ге чедир дооз-арын хандылар хулаалгелит. Олар колхоз болгаш совхоз бү-дүрүлгө ажаап алышканын белектерин байдалын көрү ужуруттар.

Кайла-ла ажил-агылдарын удурутчулар болгаш партия организастилары кол кичээ-гейи механизаторларже бол-гаш көдээ ажил-агылдын ажаап алышканын киржиң турар өскө-даа, калдырыныче салып, оларга организастиг болгаш ажилдап байдалдарын чогуту-биле тургузуп турар болду, хову ажылында дээр түнөөлөр анза чедип алды-ган турар деп, партия болгаш чазак биске айтты турар. Каз-Хем районун «Ленинчи орук», «Коммунизмче орук» колхозта-рында, «Өкө», «Көк-Тей» бол-гаш өскө-даа совхозтарда ки-жилер дугайында таарымчалыг сакгып салышкын эки түн-дөлдөргө берген. Эртен чы-лын ол ажил-агылдар ажаап алышканын челишкенин чорутуп, күрүлгө пландан ажыр дыка хей тарааны са-ганаар. 1967 чылда «Өкө» совхозун комбайнери Виктор Иосифов «СК-4» комбайн-биле 1380 гектар, «Бурнугар» совхозта Максим Сарылар бир комбайнга 280 гектар норма-ның орунуга 736 гектар тер-нин тарааны ажаап алган. Септегени, кывар-чаар чүтү-дер хандырылганын эки орга-низастиларын, техниканы бе-дик бүдүрүчүлүг ажылаанын ачымдыга Каз-Хем райо-нун «Коммунизмче орук» кол-

С. К. ТОКА,
СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары.

хозуну комбайнери Кузма Дресвянников сөөлүг он чыл-дарың чыл бүрүтүлүг тракто-ру-биле 800—900 гектар тер-нин чычак алдырылганын кы-лып, 400—500 гектар терин тараанын ажаап ап келген. Республиканың ийдиг механиз-аторлар хей, оларын дугайын-да сакгып салышкын кескү болгаш түдүм-на ажил бүдү-рүчүлүг болуп турар. Инал-за-даа чамдык колхозтарда болгаш совхозтарда ажаап алышкын агрегаттары болгаш тракторлар чылдын-на ме-ханизатор кадрлар-биле бүтү бижылганын артып ту-рар. Танды (СЭКП райкомунун бирги секретары эш Сузачев), Каз-Хем (эш Федоров), Бил-Хем (эш Харченко) райондары, «Элегес» совхозта, көдээ ажил-агылдын дуржула ста-нциясында болгаш өскө-даа ажил-агылдарда комбайнер-ин чептес белектер турар, оларын ажилдап үнөр-клер чорой хей. Бо кампанияда «Тиндөг» совхозга 70 ажыг, «Межегейге» 20 кампанияда немей хергелеттигин турар. Нитизин-биле Танды районда ажаап алышканын 130 ажыг комбайнер негеттиип турар. Райкомнар, райкуускомнар, көдээ ажил-агыл эргелдери бо айттырын дол-дораан шийирлиг, бүтү мергезил-дин механизатор кадрларын четчирин-биле белектер тала-зы-биле дүргөн хемчеглерин алып хулаалгелит.

Механизаторларга болгаш бүтү хову ажилдачыларга чогуту култура-амырлар байдалдарын тургузары — ажаап алышкын кампания-ныг челишкенин болурун тараа ажаап алышканын чед-ир аргак хундере ажил-агылдарын удурутчуларын бүтүн сеп-тең турарын, чем кылар чер-лерин эки дериин, эки бол-гаш чик ортектиг чечнерин белектерин чейлп алаа чогутур.

«Көк-Тей» совхозта болгаш дуржула станцияда чунар-бачын болгаш дун бары ып-каш, хову болгаш трактор бри-гаданы бүдүрүлгө масса-поли-тиктиг ажилды чорулар кымыл-бууларын организаастар болгаш чынып, чырык өрөө-лөр-биле хандылар ужурут деп чүвени онзалал бадылкап турганын-даа херээ бар деп-че.

СЭКП-нин өөредип турары мыкшап, совет кижи дугайында сакгып салышкын хей кол-хозтарын болгаш совхозтар-нын удурутчуларын болгаш хей-нитинин хун бүрү-деги ажил-херээ болу берген. «Революциянын чалбыжы» колхозун удурутчуларын шак ыччар ажилдап турар. Олар № 1 бригадага төп одалгалыг, дүштүг, кымыл-бууларын, мас-терскаялар болгаш өскө-даа ол ышкып чүдөлдөргө, туубо бажынын чаа хову тараан бир дугарында тууп эгелез болгаш ону бо чылын ажилда-га киририн айткан. Дуржула станцияда, «Коммунизмче херел» колхоз, оон № 5

бригада болгаш Онгар-Хову турлаа «Революциянын ча-быжы» колхозун деекелге чедер төлөдө шыгыг ажил-даары чугула.

Кижилерни таарыштыр тур-гузарын, техниканы бедек бү-дүрүчүлүг ажилдарын, ажаап алышкын агрегаттары-нын болгаш транспорт херек-селдеринин техниканы ханды-рылганын баш бүрүлгө көр-гөң, ажаап алышкын ажил-дарын бодамчалыг болгаш эртеме үндөмлеттигин план-нарын болгаш графиктерин ажил-агыл, салбыр, бригада бүдүрүлгө чогалды ажаап алышкын ажилдарын че-диникенин чорударын база шийирлиг ужуру-дузун болу турар.

Бо күзүн Тывага күзүңгит өскө чүдүлүр хей болуу апар мыкшап. Малга чен белектерин дүжүт ажаап алышканын-биле капсырлажыры бүтү чүгө-ден билинип турар, чүгө дээрде сипениң үнүмүзү ба-гай болган чыдаганын-биле оон ажаап алышканын удуз озадашканын-биле эгелез. Оон ужурунда партия организа-стилар болгаш көдээ ажил-агыл органын бо ийи кампанияны организастиг, ылап, көзүлбөз организасти-биле чорулар кылдыр ажил-херекти шак ыччар тургузар ужурут. Олар мал чечерин белектер-инин планын чугаа чокка кууседир болгаш дүжүт ажаап алышканын челишкенин чорудары-биле болдуру-ла бүтү чүвени кылыр ужурут. Чангыс-даа килограмм чок, си-генин болгаш саванын чынып, сарааттар, бүдүрү-чү чечер-ин белектер, ол ажилдарга

НААДЫМГА үткүштүрү

Хайныккан ажил-иш

Совхозтук мурнакчы хойжу-зу Сүрөз Самбуу бо чылын тө-рөң чүс баш хой бүрүлгө оонаштыр 128 хураганын, хой санын-даа 3,9 кг дүк ап, ажил-агылда өн бедек көрү-түлүг болган. Ирт кадарчыам Долган Аракча иртен-на ор-тумаа-биле 5,1 кг дүктү, анык хойлар малдакчыам Михаил Кургун-оол барык-ла 3,8 кг дүктү, төртүп хойлар кадарчы-лары Ховалыг Мадыр-оол, Оон Самбала 3,8 кг дүктү хой бүрүлгөдөн алган. Бедек көр-гүзүлгү өскө-даа кадарчылар совхозта дыка хей.

«Элегес» совхоз 385 гектар дораанын кезип, оортан 260 тонна эки шынарыг сипенин алган. Илдераның дүжүт гектардан-на он центнер челип турар. Ам ол шөлдөри сугга-рып турар болгаш оортан ийги дүжүтү алдырын шийир-лаан. Ажил-агылдын директо-ру эш Балабановтуң чугаалал турарын-биле алдыр дораанын ийги дүжүтү гектардан-на 16 центнер чедер. 200 га шөлдү ам килин-не суггарып турар.

Келир чылдын дүжүдүгө белектер кылдыр бо совхоз 5710 га черин акадыр белек-теген.

Элегесчилер Наадымга аллар болдурун куш-ажылы эгеле-ге быжы-биле туржуп, хун бүрү куш-ажылы бедек түн-дөлдөргө чедип ап турар.

С. МЫЗЫЛ-ООЛ,
бистик тусай көр.

ЧУРУНТАРДА: үстүндө чу-рукта Тумат Хуурак — хунде-ле 60 хойну, алаанда чурукта Ма-ша Оюн — 50 хойну кыргып турар.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ фотосу.

бүтү колхозчуларын болгаш совхозтар ажилчыларын ки-рилштыр, хол чепсектерин — кадымын, дурбаашты ажил-лаар херек.

Оон-биле кады партия орга-низастилары болгаш ажил-агылдарын удурутчуларын фермаларда, хойжу бригада-ларда бүтү ажилдарын док-таамал хайтаргалга тургузар, малдың чыны эки сепиртилге-лин организаастар, мал ка-жааларын кышка белектер таалазы-биле малчынарга практиктиг дуааны көргүзөр ужуруттар.

Дүжүт ажаап алышканын-га болгаш мал чечерин бе-леткээринин үсиде партия организастиларын масса-поли-тиктиг ажилын онза күш-тү-биле көдүрер эргөжөк чү-гула. Коммунистер, ажил-агылдарын удурутчуларын болза, мал ажилында ага-ла, дүжүтүг салым-чолу ший-ирлеттигин, нитинин малын ча чечерин белектер турар черлерге боттарынын шакта-рынын улут кенин арттыр ужурут. Хову тураларын кызыл-бууларын болгаш кескү агитация-биле шма-ринге ам дораан кирер, бри-

гадааларга база звеноларга агитаторларын болгаш полити-форматорларын быжылаар, та-раажыларын, мал чени бе-леткеп турарларын, малчы-нарын култура хандырылганын дугайында айтырыгын ыладалгалы-биле доозар херек.

Республиканың көдээ ажил-агылдын ажилдачыларын дү-жүт дээш демиселдин мурна-кчы шугумунда ам тургу-тарлар. Социалисттик чары-тын күжүн калбаа-биле ажил-лавышкан, тараа бүдүрүр база нитинин мал ажилыга чечер белектер таалазы-биле бедек түнөөлөргө олзат челип алырлар.

Республиканың колхоз бол-гаш совхоз бүдүрү, көдөңдө ажил-ишчи бүдүрү беш чыл-дын улук чылынын планга-рын болгаш социалисттик ху-лаалгелерин, СЭКП-ниң ХХП сьезининин төлөтүп ший-ирлерин челишкенин куус-едиринге бүтү күштерин үнү-дүр болгаш В. И. Ленинниң та-руттугун хунуудан бээр 100 чыл онза бүтү улусчу белек-кел боттарынын өскө-мадыр-лыг куш-ажылы-биле төлөтүп салышкын кирир дээринге чигилин турбас.

КИЧЭЭНГЕЙНИ ХОВУ ТУРЛАГАРЫНЧЕ!

Тываның көдээ ажил-агылдын ажил-ишчилери В. И. Ленинниң төртүтүңгөн бээр 100 чыл болуу оюнга ала-лар болдурун бүтү улусчу социалисттик чарымын кириш-пишкан, беш чылдың үшкү чылынын планын хуусаа бетинде кууседир дээш шудуруг ажилдап турарлар.

Колхозтар, совхозтарын тараанылар чер ажилынын култураларын бедектер, гектар бүдүрүлгөн бедек дүштүгү алыр дээш бүтүл-ле бар аргаларын ажилдаары кичээнгейни уг-ландырган. Республиканың колхозтары болгаш совхозтары малга хей ченин белектеринче кирген.

Ынчалзаже бо чылдың чыы кандашынын болган. Ын-чанга дүштүгү камгалал алыр дээш бүтүл-ле бар аргаларын болдурун чаа-биле ажилдаары, ажаап алышканын белек-келди йи-шаанда эгелезир, ону бедек дөңгөлгө эрттирер бир-ги эгелеге көдөңдө ажил-ишчилеринге оонажып турар. Дү-жүт ажаап алышканын белектер ажилдарын амыгаш-тан эгелеп чорулар, сипен нозилдежип организаастар дээш ыш-кыш өскө-даа өскө чугула ажилдары боттандылар сорулга ноз-дөңдө ажил-ишчилеринин мурунда салдынып турар. Оон найы-бир адырын сулардыптар болуусузу, колхоз, совхоз бүдүрүлгөн улук чидирге таарымын, Ындыг болганда пар-тия, совет органдарын кол кичээнгей колхозчуларын, сов-хоз амыччыларын дүжүт ажаап алышканын мобилиза-астар, бүтү күштү таарыштыр тургузарынче угланган турар умурлур.

Мал ченин белектеринин план кууседирин, дүжүт ажаап алышканын белектер болгаш ону чидишкенин чорудары кижи-лер-биле ажилдап ол хамааржы, Хову шөлдөргө ажил-дап турар кижи-лерин амырал хандырылганы партия ор-гандарын, Советтерин хун бүдүрүг хайгаралында ажи-заарлаас ужурут. Олар кижи-лер-биле ажилга эвээш эвас дуржулгалыг деп чүве чыны тарылга үсиде механизатор-лар-биле ажилды дуржулгалында нөүлөтөн. Каз-Хем рай-онун «Октябрь 14 чылы» колхозтук тараажыларын райо-нуң Култура башчынын агитулторгаданын өөрүп чет-тиргенин илереп турар. Ук артепкеңи хову бригадаларына агитаторлар донтаамал барып, чаа болушкуннар-биле тарааныларын таныштырып турар. Хову ажилдачыларын културалыг негелдери хандылар талазы-биле Чөөн-Хемчи-районунда элден ажилдап кыдынып турар. Партия районо-нуң бадыйан планын өзүлүг Култура башчынын, библи-отекаларын ажилдачылар, бот-тыныгыр уран чүдүлүг киришчилерин хову бригадаларынче үнүшкүнүн организа-стап келген.

«Большевик» колхозтук хову турлагаларында нитинин чен-манилгезин эки организаастар. Немүч чоруп библиотеканы тургускан. Көдээ Совет чонук медицина хандырылганын үр-гүлчү хайгаралга ап турар.

Ынчалза-даа байдал чор болганда чангыс азы эки эвас. Эр-зин районун хову турлагаларында масса-политиктиг ажил кошка тургустунган. Бригадаларга библиотеканы, клуб ажил-дачыларын ховар аалчылар болуп турар. Култура одагалары ховунун ажил-ишчилеринде ховун. Мындыг байдал-биле канчал-даа эртепкеңи болбас. Районун удурут ажил-дачыларын ховунун ажил-ишчилеринин културалыг негелде-лерин хандылар хемчеглерин дары чорудар хулаалгелит. Ол ышкыш Танды районун «Революциянын чалбыжы» колхозтук хову турлагаларында кескү агитация чон. почта чидирилгези үзүктелип турар. Агитаторлар тарааныларга чүлү таварылга боп барып турар.

Хову ажил-ишчилер ортузунга масса-политиктиг ажил-дын тодаргай планын тургузар, култура албан черлери хов-унун ишчилерин негелдери хандылар дээш боттуг хем-чеглерин алып, кооперация ажилдачыларын бараан ханды-рылгалынын аны-буру арга-хемчеглерин ажилдаар апар.

Эң-не харысгалгалы үс — мал ченин белектер эгелез, та-раа ажаап алышканын чөкшүлөп олурар. Механизатор кадр-ларын, техникамын, тараа шыгжаар склатдарын болгаш транспорттук белектеринде аңгыда ажил-ишчилер ортузунга култура-массалыг ажилды калбарып чорулар, хову тур-лагаларына амыралдык таарымчалыг байдалын тургузары эргөжөк чугула.

Комбайн, автомашиналарга ажилдаар, тарааны азылаар, чүдүрер, сөөртү кижи-лерин сакгы човап көр, оларын амырал байдалыны, азы-чен хандырылганын кичээнгей-ни салыр херек.

Хову турлагаларын ажил-ишчилеринге эки дыштанылга негеттнер. Оларга чаа солуннар, журналдар чидирилгени, киние көрүлгенин үзүктелдирбес херек. Клуб, библиотеканы, ме-дицина, сарыг ажилдачылар тарааныларга донтаамал бар-ып, оларын негелде-хергелерин өөрүлөп көр, надышыл байдалын хайгаралар хулаалгелит. Ол-ла бүтү сакгы-човааш-нын тарааныларын куш-ажыла бүдүрүчүлүг бедектеринге улук идиги бээр.

Социалисттик чурттарын удурутчуларынын Варшавада ужуражышыны

ВАРШАВА. (СЭТА). Польша-нын парлала агенттигел да-разында азынадыгын дамчы-кан:

Болгариянын Улус Респу-бликанын, Герман Демократ-тыг Республиканын болгаш Венг Улус Республиканын партия-чазак төлөөлери соци-алисттик чурттарын удурут-чуларынын июль 14-те Варша-вага болгаш ужуражышкы-нына киришкен. Совет Эни-лелинин партия-чазак төлөө-лери субботада Варшавада чедер белин билинрип болгай.

Болгариянын Улус Респу-бликанын төлөөлөрүнүн со-ставында: Болгариянын Бому-нисттик партиязынын ТК-нын Бирги секретары, БУР-тун Министрлер Чөвүлелиниң Дар-

газы Тодор Живков, БКП ТК-нын Политбюрозунун кежи-гүн, секретары Станко Тодоров, БКП ТК-нын Политбюрозунун кежигүн, секретары Борис Велчев болгаш БКП ТК-нын Политбюрозунун кежигүн бол-гаш БУР-тун Министрлер Чө-вүлелиниң Даргазынын ора-лакчы Печко Кубанский.

Герман Демократтыг Респу-бликанын төлөөлөрүнүн со-ставында: Германиянын Социали-сттик чангыс аай партиязынын ТК-нын Бирги секретары, ГДР-нын Күрне чөвүлелиниң Дар-газы Вальтер Ульбрихт, ГСЧП ТК-нын Политбюрозунун кежи-гүн, ГДР-нын Министрлер Чө-вүлелиниң Даргазы Вилли Штоф, ГСЧП ТК-нын Полит-бюрозунун кежигүңгө кан-

дидат, секретары Герман Ак-сен.

Венг Улус Республиканын төлөөлөрүнүн составында: Вен-гриянын Социалисттик ажил-ын партиязынын ТК-нын Бирги секретары Янош Кадар, ВСАП ТК-нын Политбюрозунун кежи-гүн, Венг революстуг ажил-чын-тараачын чазактын Дарга-зы Ене Фок.

ПУР-тун партия-чазак тө-лөөлөрүнүн составында: ПКАП ТК-нын Бирги секретары Вла-дислав Гомулка, ПКАП ТК-нын Политбюрозунун кежигү-нү, ПУР-тун Министрлер Чө-вүлелиниң Даргазы Позеф Пир-апкевич, ПКАП ТК-нын По-литбюрозунун кежигүн, сек-ретары Зенон Кшишко. Ужуражышкы Воскресенье-де дыка өртө турда эгелез.

Аян-чорук доозулган

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин Швецияга албанын аян-чорук дооскан соонда Москвада чанып келген.

А. Н. Косыгин-биле кады ону үдөп чораан Азербайжан ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Э. Н. Алиханов, Туркмен ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы М. Гапуров, ССРЭ-ниң даштыкы херектер министриниң бирги оралакчызы В. В. Кузнецов бол

Совет Эвилелинчи Коммунист партиясынын Топ Комитетинин өкүлдөрү турары-биле аймагы улусчу контролдуу ер-гачары боттарынын ажал-чорудулганын чүгө испт-кыналар болгаш кеземче-кемчег көргүзүрүнчө угландыраар эвес, кол-ла чүгө кадрларны частырылгаш болгаш эрге-дужаалды өскөзөр аймаклар хоралыг чоруткан баш бурунгаар чарып алыры болур.

Каа-Хем районуну улусчу контроль комитети үстүндө принципти барымдаалар ачылап турар. Бо чылдың баштайгы чартында комитет он беш хыналдаларны организастаан болгаш эрттирген. Хыналдаларнын СЭП райкомунуң бюрозунга, райүүсөөмгө болгаш колхоздарын баштаар черлеринге чугаалайып көрүп, чогуур түңгөлдөргө үндүрүп турган. Алдыңкан хемчеглерин дугайын улусчу контроль бөлүктөрүнүн кенжигүнеринге дыңдап, районуну радио дам-чылдыгынан дамчытыр бугу ченга чарлап тамыштырып турган.

Амгы үдө районда улусчу контролдуу 22 бөлүктөри болгаш 51 постулары ачылдап турар. Оларнын сөзүмдө 800 амыг коммунисттер, комсомолчулар болгаш партия кенжигүнү эвес эштер кирип турар. Улусчу контроль комитетинин бөлүктөрүнүн болгаш постуларынын кенжигүнери коллективтериниң планын болгаш хүлээлгени канчаар күөсөдип турарын хынал, корум-чуруму канчаар сагып турарын көрүп, ажал-агыны эвес чорукка удуу демиседи чорудуп, амыл-ды урей кылып чорук-биле кыдыра чок демисенип келген.

Чер-чеге болулаан хыналдалар дыка хей чөптөстөрүн илдеткен. «Сельхозтехника» каттыжышынынын Сары-Сеп салбырында улусчу контроль бөлүгү ында септелгени багы организастаанын чыдаганын илдеткен. Септелгени кирип турар тракторлар болгаш хөдөйдириччилер эки ылава-лап көрдүмз, септелге чорудар үдө артын кезектерин кам чекка амыр чарыдаар болгаш септелге амылчыны бичири графиги чок турганы илдеттен. Улусчу контроль комитетинин кенжигүнөринин саналын өзүгээр үч черин инженер-техниктиг амылдакчылары-биле кады хурал кылгаш, үстүндө айт-нан чөптөстөрүн чаладырынын тускай хемчеглерин чугаала-лып көргөн. Оң түңгөлинде септелге талазы-биле амыл көс-күзү-биле экижиз.

Амылчы чонну хүлээп алырын организастаан экижидер хемчеглер дугайында СЭП ТН-ның донтаалын районуну улус өрөдиге килдиз канчаар күөсөдип турарын хынал көргөн. Чөптөстөрүн эдер хемчеглерин айткан тускай дужаалды ра-йоне эргелекчи эш Гайдук үндүргөн болгаш амылчы чон-нуң дилеглеринге кичээлгелгил болурун ында онзалап айткан.

Хуу кижилендер тура өрткө-биле техниканың артын кезек-терин садып алыр дээр дүрүм чок чоруктуң дугайында айты-рыгын улусчу контроль комитетинин саналдаанын өзүгээр СЭП райкомунуң бюрозунга тургускан болгаш аңаа үндүргөн донтаалды бүгү партия организацияларының болгаш улусчу контроль бөлүктөрүнүн таралып чоруткан. Хуу кижилендер тура өрткө-биле чүгө садып алыр дээр хажыдышыкынар амыл-агылаага эвээш эвес турган. «Коммунизмге орун» кол-хозтуң даргазы А. А. Моргунонуң болгаш оң кол бухгалтери П. Я. Кузьмининиң чөптөстөрү-биле алды атомашына дугуй-ларын, каң сывырындак демини болгаш өсө-дө чүдөлдөрүн, шүптү муң амыр рубль түңгүт чүгүдү хуу кижилендер тура өрткө-биле садып алганы хыналдадан илдеткен. «Октябрь 30 чылы» колхозтуң удурунчулары хуу кижилендер техниканың артын кезектерин садып алыры-биле кинилерге дыка хей түңгүт ашыны сөлдүндө санамыр кылдыр берилеп каан турганы илдеттен. Ол колхозтуң инженер-техниктиг амылдак-чылары эртен чылдың дүргүзүндө 1700 амыр рубль-биле хуу кижилендер артын кезектерин тура өрткө-биле садып ал-ган. Ол хоралыг чоруктуң дугайын СЭП райкомунуң бюро-зунга тускай айтыры кылдыр чугаалайып көргөн болгаш колхозтар касса чуруму канчаар сагып турар дугайында ай-тырыгын үргүлчүлүк контролго алырын нэдээ амыл-агы эргелекчи начальниги эш Ниселева дааскан.

«Октябрь 14 чылы» колхоз (даргазы эш Саморенов, кол агроному эш Дюлзюней) минералдыг хемчигилдиглерин шөлдөргө төкпөй, чыл бүрүдө-ле арттырып ап, ону те-чаа ка-дагалан келгенин улусчу контролдер илдеткен. Ук чөптөс чүгүдү колхозтуң удурунчуларына айткан сөлдүндө мине-ралдыг хемчигилдиглерин амылчылар экижиз болгаш ону кадагалар черин колхоз баштаар чери тыпкан.

Каа-Хеминиң ылаш амыл-агы чери (директору В. А. Петров-

ский) донтааткан чуруму үрөп, канкан докпаның узуну чүг-лө 35—40 сантиметр кылдыр одура хирээлөп, ылашты дыка шаараш кылдыр тургузуп турганын улусчу контролдер ай-шаанда илдеткенер. Оттулар ылашты белектизириниң күрүң-ден донтааткан чуруму шыгыны сагыры, топпактын узунун 50 см чолдон эвес кылдыр хирээлээр, ылашты чып тургуза-раа тырый тургузанын чуруму сагыр дугайында үргүлчү хайгаарал турарын ылаш амыл-агы чериниң директору бөдү-нү дужаалында бижиз. Ол ылаш районуну оттулар чүүл талазы-биле амыл эргелээр чериниң начальниги эш Арчума-ев болгаш районуну амырал хандырылга комбинатының директору эш Черноусов үстүндө чүүл талазы-биле хыналда-ны үргүлчү ботандыраарын улусчу контроль комитети даас-кан.

Улусчу контролдер элчегилг кампанияларга амыл-агы-ларнын канчаар белектенип турарын база үргүлчү хынал, илдеттен чөптөстөрүн айттып турар. Амгы үдө контролдер күсүк дүжүт ажаалдазынга белектелдиң канчаар чоруп тура-рын хынал турарлар. Оң ылай күрүнө мурнунга планын оналдаларнын канчаар күөсөдип турарын база-ла улусчу контролдер үргүлчү хайгаарал турар.

Олар чүгө хыналчылар эвес, харын боттары идеякелгил амыл-ишчилер болгаш хей-иниитилер болуп турар. СЭП райкомунуң бюрозунуң донтаалы-биле сөс улусчу контролдер-ларны республиканың Хүндүлөл самбырамыга кириер кылдыр шийтирилээр. Оларнын арасында «Совет Тыва» совхозтуң амылчыны Иван Мендурге, «Октябрь 30 чылы» колхозтуң кенжигүнү Любовь Шишулина, «Ленинчи орун» нэдээ амыл-агы артелинде Самбуу Навык болгаш «Мызыл туң» колхозта Василий Белозоров олар бүүдүрүлгө черинде эң идеякелгил амылдап турар болгаш хей-иниити амылынга кирипелгил кижиер болуп турарлар.

Бистиң районда улусчу контроль бөлүктөрүнүн болгаш пос-туларынын амылы чедингир, дээштиг чоруп турар. Амылы-ыстың эки чоруп турары чер-черде партия организациялары болгаш партия райкомунуң бюрозу бистиң амылынысты хүн бүрү удуруп турарында.

Я. САВКИН.

улусчу контролдуу район комитетиниң даргазы.

СТАВРОПОЛЬ КРАЙ. Невинномысск комбината Ацетиленниң болгаш ацетальдегидтин ийи чаа цехи бо чылын баштайгы продукциясын бээр. Ам ында амылгалта кирериниң белектел амылдары чоруп турар. Ол объектилерин амылгалта кириери-би-ле химия комбинатында бутыл спирти бүүдүрери эгелээр. Ындыг спирт минералдыг хемчигилдиг-лерге эргежок чугула.

ЧУРУКТА: Ацетилен цехиниң бир тургузулга-зы.

СЭТА-ның фотохроникасы.

Хоочун шевер

Назыны дыка улагаткыже амылдап келген, кырган ки-жилер Хообуу өзүгээр күрүң-ден пенсия ап, аңаа-ла та-мыл-биле дыштанып олтургу дег. Ыччалда-даа оларнын хей ке-зини кыраанында бичи-дөаа чө-гөтмөс, амыл-херек дээр кез-еэде сеткили дөсөс, калды-даа үүлөдөн чыдып калбас бол-гулаар.

«Улут-Хал» совхозтуң № 2 салбырынын хоочун бызачы-ны, коммунист Дулун Давая-кай ирей чогу-на ыдыглар-нын бирөөсү. Оң хары ам 70 ашкан, ол хиреинде ады-бышканын чиги ам-дээ шө-ру. Дулун ирейиниң барык 60 чыгым чылдарда чазан амыл-дарынын үнөзүн санаар болза, та чеже чүгө?...
Дулун Даваякай чазаныр-узын амылгы шынаа-да са-лымныг кижи. Оң шевер хол-дарында туттуган ылаш-мате-риалдар улактанчок бир-де чу-гула өт апарган болур. Ыла-гыя өт ылаш чазанында ону амылгы дег ыдыг шевер ки-жи беле-не тыылбас.

Өт ылаш кижи-ле болганы чазан шыдаас, адык шүүтүг амыл болгай, а Дулун Давая-кай ирей оң чогу-на мастери деп үстүндө чугаалаан бис. Төрөөн совхозунуң малчына-

О. ТАБАА.

КУШ-АЖЫГА АЙЛАР!

УРУНУҢ МАЛЧЫН АҢЧЫЗЫ

Хөр-Тайганың дээрже сүтүр-еп үе берген чыс бажыи Кя-жи-Умесс джигр. Чайның изинде бөзүн хөртүк, менги-лер чайнынан чыдар ол тай-ганың тес колдуу-биле кош-комчу көжүп ашкан малчы-нар, аңчылар кат кырыче үнүп келгеш, Тыва чуртунуң хазы-лаан талыгыр ак-көк дуу-сөк-көктерге шынып чыдар Саян, Таңды сыныры эргай көргү-лөш, ала-чайгаар сеткил-сөз-гын хайынчы, алгач сөзү сө-лөп, аш-чөмөниң дээжизин чакып, сөйсөй бээр. Бүгү на-зыны өскөн, төрүн чөлдөр Ишкин, Шом-Шум. Урулар ол минаар чурттап эрттирген хоо-чу аңчы, «Сүт-Хал» совхозтуң муракчы малчыны Семис-оол Доруймаевич Сат-биле аңаа ужуражып, хөөрөшкөн бис. Ка-ра чажылдан берге болгаш со-лун амылралды өрткөн сүра-лыг аңчы, хүндүлүт малчы ки-жигиң дугайын бижир-дир деп бодал чогу-на аңаа төртүтү-ген чүгө.

Узуу дурт-сынып, армыда ханы сымгалары, ыччалда-даа чымык шырпалыг кырган, өө-рүшкү чок эрткен чаш казын-дап, ас-кежиктиг бөгүңү амы-дыралында чедир эрткен оруун чугаалап орда, чамдыкта кээ-ргенчиг, солун болгаш чорга-ранчыг-даа.

Чажылдан өскүс калган ол Ишкинниң, Алды-Соорга тө-рөлдөриниң аалдарын кезип, таразын соктап, ылаштан берип, кадыр-берт дагаларга хой кады-рып өзүп чораша. Ычан Оор-жак Самбуу деп бай кижиңиң хоюн кадарып берип тургаш, хөдөйлөнгө моол бижи өө-рөн алган. Он үш харлыгына чедир улуска айбылап, түрөп

1949 чыл. Уру. Шом-Шум. Ишкин хемчегиниң кашпала-да

чораша кадыг-берге өөргөн оолду аңчы дайым кээргези, дайынээрде элериң алган, Дабылчылар ол-ла кезер ча-рыбас оңукчулар болуп, Семис-оол 16 аяарла турда Саян ажыр өшкөтөп, джигизээр деп шийтир-деп алганар. Оларнын чөлдөр деп бодал алган тайгаларында, ажар дээр арт-сыныкта кыжын айт-хөл-дээ чөптөс. Эрес, дидим дээр аңчылар ында-хааа чет-килээр. Куш-хүнезин, иди-хевин, өтк-чөмөзүн чүктөш, мал бышкаа-биле шып хаан калбак шынааларыг ийи аңчы, берге болгаш узун орукке үнү-көтөр. Улут, Биче Уруларны аңчы, Улут-Хемин Даг-Умар-ны эрткеш, Толочка, Хорум-Хөл ол минаар аңааша, Даш-Сут аксында орус тараачындардан өлүк-биле хүнезин орон алгаш, дайышылар чуртукче чоруй алаан. 73 хоңуула чалып кол-гөтөр. Ол аян-чорук Семис-оол Доруймаевични кезээ мөңгө-де тайга-биле, төрүн чөри-биле холбаштырган. Азыркымы, эрчим нези дег апарган тай-газында ол 1949 чылда чедир аңчы, амылрал келген. Се-мис-оол Доруймаевичиниң, моол бижиже өөргөн алганы Тывага революция тилээс соода халас барбаан. Беш чыл арбан, ЧАЭ-ге хову даргалап, 1930 чылда феодалдарнын са-мынын басчып, партизанин-даа турган.

Колхозтуң тургустунганын-дан бээр 20 чыл болган онд демдеглээр-биле хойжу бри-гадлардан, сүт-баран ферма-сында кижиер машиналар-биле каан тур. Оларын касси-нинг кеттиргени сеткилдө-дөр өөртү бээр, а аныктар бе-зир эвес, баян хөгжүмүнү үдөлгө-биле ылаштылаш, машиналардан дүжүп турда чик, серек-дээ.

Артелиң өң баштайгы дар-газы эш Оватыг ам сөзөн хар чедип, намыл берген-дээ бо-ла база-ла адык серек, ка-рактарын шыпыраамадыр басымаан, чыгып турган чон-биле эддек мендөжөп чоруп тур. Колхоз төөгүзү эки билер ол акый бистиң-биле мендөшкөч чамдык сан-нары чугаалады.

— 1948 чылда организаста-ттыгнан колхоз чүгө бо, 15 өрге каттышкан, колхозту тургускан, нити кижи саны 38, а күш-адыл кылып шы-даарлар 26, өңчү-хөргөңи кыл-дыр каттыштыган мал—316. Колхоз төөгүнө чурттаганын 1, албан черлериниң 4 ба-жыгы турган мындыг... Ийет, тарылганын нити шөү 60 гектар турду.

Чугаавыс уламчылашкан. Хоочун дарга колхозту бөгү-гү байдалына бааа эки билер болган. Ленинчи кооператив-дизиниң чедикшигиниң бот-талып келгенине өң өөрүп олары азык:

— Магалы-ла үе-дир бо, амылрал каас байлаа-тыр, ки-жилерин угаан-бодалы хүн үнөс тузун-ла бедип турар, оңк ужурунда амыл-ишчи үдөлдүн бүүдүрүлгө деген тур-бар. Көрүңер даан, ам болаа, колхозта 240 адык өргө бар, амыл кылар кижи муң чы-гымы, нитиниң малынын саны

28 муң ашкан, чурттаага ба-жынары болгаш албан орга-низация черлериниң тутула-ры 200 ашкан, машина-тех-ника каныг дээр, оң-дээ өскө чүгү чок дээр — деп ол уламчылаа.

Бо чугаа Эрэн районда «Чаз орук» колхозтуң төөгүнө болган. Ук колхоз тургустун-гандан бээр 20 чыл болган. Аңаа тураскаан болгаш беш чыл-

алыр план, ол ылаш чаксы тарылга, турут планнары база күөсөттиген.

Банды-дээ план боду бүүдү, күөсөттиге бербес, ону кижи-лер, ылаштыг күш-ажылды амылралды чырыткылыг оруу кылдыр үнөзөр кижиер чедикшигиниң шийтирилээр. Колхоз бүүдүргөзүгө үр чыл-дарда ачылдап, боттарынын мурунда салдыган сорулга-

дың үшкү чылында алган со-циалистиг хулаалаларын чар-тык чыл даалгасы канчаар күөсөттигин турарын демде-лаан хурал эгелээр. Колхозтуң хоочун үдөлөкшилериниң бирөөсү, ам колхоз даргазын орадычызы Степан Солуамо-вич Көмбү экономика, культ-ра тургузушкунуңа дамаа-рышкан элөөн хей айтыры-ларга долу аналгач берип, ам-гы сорулгаларын дугайын то-ларгай чугаалаан.

Колхозчулар бо чылдың баш-тайгы алды айларынан план-ныг даалгаларын чедикши-ниг күөсөткен. Мону чугаага-лар-биле көргүзгөргө мындыг: эрт садары 122, сүт бүүдүрү, садары 101, а дук садары 109 хуу күөсөттиген. 100 хойга овааштыр чаш төл камгалап

алыр план, ол ылаш чаксы тарылга, турут планнары база күөсөттиген.

Банды-дээ план боду бүүдү, күөсөттиге бербес, ону кижи-лер, ылаштыг күш-ажылды амылралды чырыткылыг оруу кылдыр үнөзөр кижиер чедикшигиниң шийтирилээр. Колхоз бүүдүргөзүгө үр чыл-дарда ачылдап, боттарынын мурунда салдыган сорулга-

дың үшкү чылында алган со-циалистиг хулаалаларын чар-тык чыл даалгасы канчаар күөсөттигин турарын демде-лаан хурал эгелээр. Колхозтуң хоочун үдөлөкшилериниң бирөөсү, ам колхоз даргазын орадычызы Степан Солуамо-вич Көмбү экономика, культ-ра тургузушкунуңа дамаа-рышкан элөөн хей айтыры-ларга долу аналгач берип, ам-гы сорулгаларын дугайын то-ларгай чугаалаан.

Колхозчулар бо чылдың баш-тайгы алды айларынан план-ныг даалгаларын чедикши-ниг күөсөткен. Мону чугаага-лар-биле көргүзгөргө мындыг: эрт садары 122, сүт бүүдүрү, садары 101, а дук садары 109 хуу күөсөттиген. 100 хойга овааштыр чаш төл камгалап

алдыр план, ол ылаш чаксы тарылга, турут планнары база күөсөттиген.

Банды-дээ план боду бүүдү, күөсөттиге бербес, ону кижи-лер, ылаштыг күш-ажылды амылралды чырыткылыг оруу кылдыр үнөзөр кижиер чедикшигиниң шийтирилээр. Колхоз бүүдүргөзүгө үр чыл-дарда ачылдап, боттарынын мурунда салдыган сорулга-

алдыр план, ол ылаш чаксы тарылга, турут планнары база күөсөттиген.

Банды-дээ план боду бүүдү, күөсөттиге бербес, ону кижи-лер, ылаштыг күш-ажылды амылралды чырыткылыг оруу кылдыр үнөзөр кижиер чедикшигиниң шийтирилээр. Колхоз бүүдүргөзүгө үр чыл-дарда ачылдап, боттарынын мурунда салдыган сорулга-

дың үшкү чылында алган со-циалистиг хулаалаларын чар-тык чыл даалгасы канчаар күөсөттигин турарын демде-лаан хурал эгелээр. Колхозтуң хоочун үдөлөкшилериниң бирөөсү, ам колхоз даргазын орадычызы Степан Солуамо-вич Көмбү экономика, культ-ра тургузушкунуңа дамаа-рышкан элөөн хей айтыры-ларга долу аналгач берип, ам-гы сорулгаларын дугайын то-ларгай чугаалаан.

Колхозчулар бо чылдың баш-тайгы алды айларынан план-ныг даалгаларын чедикши-ниг күөсөткен. Мону чугаага-лар-биле көргүзгөргө мындыг: эрт садары 122, сүт бүүдүрү, садары 101, а дук садары 109 хуу күөсөттиген. 100 хойга овааштыр чаш төл камгалап

алдыр план, ол ылаш чаксы тарылга, турут планнары база күөсөттиген.

Банды-дээ план боду бүүдү, күөсөттиге бербес, ону кижи-лер, ылаштыг күш-ажылды амылралды чырыткылыг оруу кылдыр үнөзөр кижиер чедикшигиниң шийтирилээр. Колхоз бүүдүргөзүгө үр чыл-дарда ачылдап, боттарынын мурунда салдыган сорулга-

Моон мурунда чылдарда теп сүт-баран ферманынын саан-чылары чартык чыл иштинде бир саар инеке овааштыр 6000—7000 литр сүтү саан турган, а бо чылын он дээр дөң саанчы 300 литрин саг-гандыр. Бо дээрде өзүдө эвес, кудулашык-дыр.

Тудуу сүүрүжүга амылдан улуз чөптөстөр бар. Ылаштыг малга үдөлгөргө эки калсаалар тудуу айттыгы кичээлгелгил төгүндө эвес. Колхоз төөгүдө тудуу амылчыны байдалы ба-за-ла багай. Партиянын пол-ит-массалыг амылдар чорудар одаа — клубту, ол ылаш чаз гаражты элөөн каш чылдар дүргүзүлдө тудуу келгеш, ам-даа дөсөлаан.

Чайның чугула кампаниязы — дук кыргыздын ооздалта-нында шөр малдык чайла-галдыкыны ооздалан болгаш ол амыл организастыг доозу-лаан.

Мон-дээ өскө чөптөстөр «Чаз орук» колхозта хей. Кол-хоз төөгүдө амыл кылбайн аңаа олутуру турар кижиер чыл хей. Шаң, минута халас эрттирбей тургаш, алаа чо-гуур чугула сорулга — бүгү колхозчулары эвилелдеш, малга бичириг чөм-сүүнү бо-лур чогууру-биле белектел алыры ол, чүгө дээрде мал амыл — колхозтуң экономика-чынын кол алыры. Оң-биле чөргөлөшүр колхозта парком, профсоюз болгаш комсомол организациялары, кездө Совет хунуун чугула айттырын хол-га ап, партияны-политиктиг амылды чогуур дөңдөлө тур-гузуп, агитация амылны күш-тедирери чугула апарган.

А. АИР.

(«Шынык» тускай норр.).

ХҮЛЭЭЛГЕЗИН АЖЫР КҮҮСЕТКЕН

Беш чылдың үшкү чылынын бирги чартында Улут-Хем районунуң «Улут-Хал» совхозунуң малчынары болгаш амыл-ишчилери республиканың «Куш-ажыг ала-ры» дээр ам удаас ботур Наадымына белектиг ужуражып, шүжүргү амылдары-нын түңгөлдө, күрүңгө мал продукция-нын садар талазы-биле социалистиг хүлээ-гезин чедикшигиниң күөсөткен.

Совхоз күрүңгө 112 тонна ээти ду-жаар хүлээлгени 123.1 тонна кылдыр, сүтү — 294.7 тоннага, дүктү — 20 тон-нага дужаап, планын ажыр күөсөткен. Сүт бүүдүрүнүн талазы-биле Арым-Базы сүт-баран ферманын коллектив (бригадир Алексей Дугаржап) шүжүргү амылдаанар. Ук ферма 196.5 тонна сүт бүүдүр тургаш, 211.2 тоннаны бүүдүрүп, азы чартык чыл планын 106.3 хуу күөсөткен.

Сүт саалдазын талазы-биле саанчылар

Ферма чартык чылда

Таңды районунуң «Коммунизмниң херели» колхозунуң теп сүт-баран фермазы 1968 чылдың баштайгы чартында сүт саалдазынын талазы-биле фермалар арасынын чарымынга бир-ги чери ап, шилкири Кызыл тунту албышкан, 40 рубльдиң шаңкалын алган.

Ферма чылда 220 тонна сүт бүүдүр тургаш, чартык чылда 170 тоннаны бүүдүрүп, күрүңгө 102 тоннаны дужаар тургаш, 134 тонна кылдыр күөсөткен. Ол дээрде чартык чылда бүү көргүзүлгө талазы-биле ажыр күөсөткени ол болур.

Саанчылар Э. Чеботова, Н. Лениова, О. Багайжын олар чыл эгезинден бээр боттарынга бичирилган интениринден 16355—13617 кг сүтү саап, саанчылар арасында калбарган соци-алистиг чарыштын муракчылары болган.

Бызза ажаагызы Валентина Омунуң 154 бызааларынын би-рээзинден-не дүн-хүндө 500—600 грамм немелде деңзин ап, ызынаккай амылдап турар. Ферманын амыл-ишчилери бүүгү төрөз интенириниң бызааларын бүрүн өстүрүп алган.

Ам ферма коллектив удаас болур республика Наадымын-га күш-ажылчы белектелгил ужуражыр дээр улам тура-со-рунтуг амылдап турарлар.

О. ВАСИЛЬЕВ.

ТӨРЭЭН ЧЕРИНІҢ ДУГАЙЫН БОДАВЫШААН...

Эрткен сессияны аялыгы чыгыс сөс-бесе гуманизм болган деп тайыбырлап болур. Сессияны иялардан диниал-ка мектептер болган чуталар, аспутаттарын чыгыс үй-бүдө хуаан алгач коюулар болган. Доктаалдар кичке ийишкелдери өзү, совет кижи бүртүтүн чагай чорунун дугайында саткан салымчыны диниалган. Чижээ, чурттуу мунуун медицина хандырлаганын байдал болган экижидер кемчелерин дугайында калдык камгалаанын министр Борис Петровскийнц иятели иялды болган.

Илеткелерин диниал, министрнц чуталаан чарыкталары онза жокку, мичанган төрөөн кайрымнын дугайын болган олурган мен. Илеткелеринц бир характер-лит чуратагын ол чижек кылдыр көргөсүн. 91 көпек. Халыкты чыгач чылда бир кичи иянын иянын камгалаанын мича түнү үндүрүп берип турган. Ол дээрсе Россиянын төл районларын камгалагыч. А чурттуу мича кылды-кылдыр көргөсүн. Херектин байдалар келерге турганай?

Ыраккы Чоон чурттуу болган. Сибиринин шиякчыларын Арсенев 1913 чылда Кыдыксы Соңгу чүккө чораш. Чукотканы камгалагыч, аярылар-дын, элдегел-түрөгөлдүн кайым деп адаан. Оон хүн дем-дегелдер номчан мен, ол дем-дегелдер мени кайгаккан. Ол үдө Камчатканы болган. Чукотка чартык ортулукту чүгө чыгыс экин хандырп турган. Барык 750 муң дорбелчин кидометр даярдагыч Чукоткага чүгө ийи. Бодагыч пуктуу бар, олара экин чыл иштелде чыгыс-ла катал келер турган. Түбүркуй, кеш аярылар, карак аяры, шээр аярылар бүдүн аалдарын аярыдыра

бээр, Оспаннц непертешкини чукотканын болган эскимостарын дортуун бир кезин аярыдырган. Кыдыксы Соңгу чүккө кичиниң назымынц үзүм ортума-биле 26 харта демежир турган.

Биске бичин урууларынц өлүр чорун оюла дөй турган: чус урууларын-ла чеден өлүр. Төрөөн черимге, эрик кылды-ла Седерий дээр мээрсе бичин суурга эриг иянын чукотка мичынц үдөгөр сүзү кыс чораш үдө диниан мен. «На-зы чедир өлүр дортуу уруулар ховар. Бо сестеринц үткэви халатын».

Кичиниң саткан-сатканын саргыдып, келер ол үдөгөр сестерин диниан мен. Бээр чүгө каш он чылдар эртен. Ол чылдарынц дургузунда бис-тин аажок соок кайрымнынц агаар-бойдуу чылаан. Биди болза-даа мича чыгыс чурттууларын — чукотканы, эскимостарын, эвенкилерин кур-руениң салгыс салымчынын чылдып турар. Олар улуг чингелдерин, халас эмизин-кини болган эминерин аягы-лап турар, олар курунениң болган колхозтар бодамтериниң күсүл-биле чурттуу эи эки калдыкты черлеринге динианган база эмизип турар.

Бистин Чукотка, национал округуна ам 46 эмизелер, 170 амбулаториялар, 8 санитар-эпидемиологтук станциялар, калдыкчыларын санитарий шко-лалары, уруулар санаторийле-ри бар. Медицина аялдакчы-зын чок чыгыс-лаа чурттакчы-лыг пункт чок. Чуртта орту-маа-биле алырга, Чукотканың

би мүн чурттакчылыгында оор-тан барык ийи хатап чок эми-лер оназжыл турар. Кыдыксы Соңгу чүкүтү улустарынц хой-хой талзалекилер эми-лер, фельшерлер, медицина сестралары болу берген. Чи-жээ, Нешан суур чурттуу Майя Эттериниңа Аладыр округ эмизелеринде аялдап турар, чукотка кыстар Арима-ауне, Валамат, Вукутагина, Телликел болган өскө-даа хой-зөй кыстар фельшерлеринц дипломынын алган. Кыдыксы Соңгу чүкүтү талзалекилерин чурттуу улуг медицина дээр өөредилге черлеринц студен-тилериниң аразында көрүп болур, оларын дээр өөредилге черлеринге конкурстан дашкаар хүлээп ап турар. Олар күрү-нениң бүрүн хандырлаганын турбушан, халас өөренип ту-рары билдирген.

Соңгу чүкүтү чурттакчы-ларынц калдык камгалагында че-динкилерин — Коммунист партиянын болган Совет ча-зактын Колымга болган Чу-коткага боталдырган социал-экономиктиң чарыкталарынц түнелди-ди. Тус чериниң со-лохтарынын болган колхозта-рынц экономиканынц бы-жыкканы, ажал-агынын чаа адырларынц хогжүлдөз чүгү-ла ролду ойноган. Ийи, эң ажалдыктарын, алаан чери-ниң ажалдыктарынц өскөн ооругалары оларын материал-дып алыр артынын белеткен. Бөгүн чукотканы, эскимостар, кокиралар шаанда билбес чо-рааны эрш-чем болган үлөт.

ССРЭ-ниң Дээр Советиниң элечтеги, 4-кү сессиясы до-о-зулган. Совет киж бирүмүн — оон калдыкчылыгы, чагай чорунга, чер кырында тайыбга хамарышкан чутула айты-рыларын сессия чуталаашкан.

ССРЭ-ниң Дээр Советиниң Президиумунц кешигун, Чу-котка национал округтук күсскен комитетиниң даргазы Ан-на Нутэргинэ сессияны аялыгынын болган оон шиктир-лериниң дугайында интервью Парламент мездер Агенти-ленинц корреспондентин Анатолий Торчинскийге берген.

лүр барааннарын салып ап ту-рар. Көшкүн чоңуун сууржун мыдырлаче шилчезин. Биле бистин улуздуустан амырал-чуртталганын чилчезин-биле чартыган. Кижилер чадыр-лардан чагайжыды туткан ба-жыңдары көжүп кирген. Чүгө-лө сөөлүгүш чылдарын дур-гузунда бекен дөрт муң ажал-бажыкыларын тулуп, ажалда-ла кинирген.

Ол чартыкталарынц түнел-ли — илангыч түбүктөлүш аарып чоруктун дика эвээ-жезин, хой эвес шаг-үе эртер, ынчанган ол хоралыг аарыг ба-ла кезезде уууктаттынар дээр-зиге бүтүрүр бис.

Министр Петровскийнц иятелинде совет калдык кам-галагынын үнеленин профилакти-ка дээрин демежтээр. Про-филактиканы бисте база-ла чо-рулуп турар. Чукотка тула-рага көжүп чорур медицина отрядтары бүдүн чыл дургу-зуна ажалдап турар, ол от-рядтарда ийи-бүрү аярылар-нын талазы-биле тускай эр-темин эмилер шүтүзү бар. Олар ийи ажалдыктарынц бол-ган ыраккы суурларынч чурт-такчыларынц калдыкыл бай-

далын доктаамал шичип, оларын негезин-биле доран-ла санитар самолёт азы верто-лёт жуудуп чедө бээр. Кадар-чылар иилери-биле көжүп чо-руур дегем демежтээр, та-лырч ырак ортулуктарын, ко-руч чеге тулалыг Кыдыксы Соңгу чүкүтү байдаларында «алтынны» медиктериниң ро-жон бекен-биле үнелер турар. Санитар ужу чүлүдү ажал-дакчылары айымга тавар-ышкан кижилерин амы-тынн камгалап алыр дээр, харин-даа боттарынц амы-тынн хайыраалаган, агаар-бойдуу-стун калдык-даа байдаларында жуудуп турар.

Кажан Дээр Советтин сес-сияны баары-биле Москва-ге жуудуп үнөт деп турган. Аладыр аэропортка бистере чачыл болган шипини хай-гаарлап турган мен. Шипин-ларын чурттуу мурун чүгөдө pioneer лагерлеринче корулуп турган. Аэропорт урууларын-ла герьерже чорудары-биле само-леттарын тускай ужудушкун-нын организастаан. Колхоз-тын болган профилелдериниң күсүл-биле уруулар чурт-туу Кара далай эринде. «Ар-тек», «Орленок», «Лос» ышкан

миды, эң эки калдыкылга черлеринге динианган турар. Чукотканын, эскимостарын болган Соңгу чүкүтү өскө-даа улустарынц уруулар күрү-нениң бүрүн хандырлаганы-биле школа-интернаттарда бүдүн чыл дургузунда турар.

Даштын чурттарга каш улаа бээр ужур менээ тавар-ышкан. Буржуаз солуннары корреспондентилер Чукотка дугайын, мича чыгыс чурт-чуларынц амырал байдал-дарынц дугайын менден күч-күлдү-биле айтыргылар. Чукотканын, эскимостарын иштелден чогаалчылар, эртем-декер, эмилер, капитаннар үнген деп, олара чуталаан бээр, оларынч чамаларын оон суртал-ла болгай дээрин билер бис дээр ышкан. Шоо-дү-биле бүтүрү чок көр чо-раан. Ийи-дөк болза-даа факти-лар адырдык Чукотканың үн-елен чурттакчыларынц оон дорукан бистин иятелин-киниң дугайын үстүдө ча-галаан болгай мен.

Совет күрүениң салгыс са-лымчынын ачында Кы-дыксы Соңгу чүкүтү улустарын бөстүн, алуу утказы-биле ча-галаарга, өлүп кыдыр чорук-тан камгалап алган. Ам Чукот-канын чурттакчы бүртүтүн кал-дык камгалагынын күрүне бодамтеринде чылда 142 рубль-ди — чурттуу төл районнарын-га бодаарга дөрт катп аягы-ны чарыгалап турары факти-дыр. Совет национал респу-бликанын болган округтарын-чунга медицина дуаламчы-зы ам Европанын чамдык чурттарынц денеленде, а

элээн таарымаларда олар-нынчаан бедик турары факти-дыр.

Ашак-кадай болчорунун бол-гаш өт-бүлениң дугайында ССР Эвелединиң болган эвилелдер-ке республикаларынч хойлу-жуудулаанын. Үнелелерини сессияга чуталааш келгени сессия дугайында, оон чагай чорунун болган аас-кеженинц дугайында салгыс салымчы-ны биле сириниккен. Хоолуун ажычч коннарынц калбаа-би-ле чуталаашп көргөн соонда хүлээп алган. Ол чуталааш-кага хой миллион кижилер ки-ришкен, оларын аразында мича чыгыс чурттууларын база бар. Оларынц өмүзүн-де хоолуун хүлээп алыр дээр болза мен, чүгө дээр-ге, ол хоолу совет эртенги сайыраңгайжанын айтып ту-рар. Херезин, мен мен, совет өт-бүлени ол улам ийи бы-жылар, урууларынц кичи-дилеэн дээр ашак. Калың-дык кайы-кайынын харысат-лыны күштелдирер деп чүвени медереп билбешкен, ол хоолу дээр болза мен.

Бис, депутаттар. Совет Эви-ленинц делегей байдалында болган даштын политикаын чүгө бистин, улустарынц эвес, халын болз планетанын бөдүн бүтү кижилериниң амы-далын эрге-ажыктарыга дүтүп турар.

Сеткил-сатканын халызы-лап күөл халыкчыны биле төрөөн Чукотканы, чыгыс чурттууларынч айткан, Совет эрге-чамга оларынч ча-гай чорунга ол хире хой чү-вени кылып турар болгай. (ПМА).

Уттундурбас ужуражылга

Совет Соңгу Чукотку аныя-тарынц Якутск хоорайга бо-луп эртен фестивалына 70 ажалык нацияларынц талзале-кичери — 2200 ажалы кичи киришкен. Оолдар, кыстарынц уттундурбас улуг ужуражыл-га — найырадалжылгазына ре-волюсчу, дайынчы, күш-ажыл-чү элдерин эрес-маадырлыг узун оруун эртен хоочун сал-галдын кичилери база кири-жил, анык салгалдын төлз-лекчилеринге төөгүлүг сак-тышкынын төөжүп бер-генер.

Бо чурукта фестивалдын хүндүлүг кичикчилери Яку-тиянын Нам районунуң сура-гылы кичилери-ди. Оң тала-зында Нам районунц төвүндө ортумак школаның география башкысы Евдокия Павлова Молосова. Ол школаларга 27 чылдар иштинде үзүнтөл чоң аялдаан. Күш-ажылдын Кы-зыл Тул өрдөн болган өскө-даа халыктар-биле шаңнаткан. Ам-даа аялдагышан, ин-тернационалчы найырал клу-вунуң даргазында аялдап турар. Оон чанында ол рай-онун эмизелеринде хой чылдар-да мурнакы аялдап келген экин сестразы Елена Андреева. Ондар ОХЕМЧИК.

Бөдүүн ажал-ишчи кичилер

Комсомолчу Анай Сат ортумак школаны дооскан соолунде төрөөн колхозунга бир чыл ажал аялдап, хову турлагаларын-га поварап келген. Чоон-Хемчик районунц «Бодышевск» кол-хозунда № 2 хову бригаданынц ситеналары анык повар-нын ажалын мектал тургараар.

ЧУКУТКА: анык повар Анай Сат ажал соонза.

Ш. КУУЛАРЫНЦ ФОТОЗУ.

Уш-Белдирде

Уш-Белдир ховар дээр чараш чурумалдыг булуңнарынц би-рээви. Уш-Белдир курорттун турар чериниң чурумалы дагыт Кавказтын, Барын Сибириниң, Шейхарыннц пей-застарына дөй. Эң баштай келген кичи бир-ле дугаарын-да көргөш, кайгычкан-ла оран-дыр бо дээр черле шин.

Дыштаныкчыларын мича хүлээп ап турары багай эвес. Дыш-таныкчылар-биле ажал, олара таарымчалыг байдалды тургу-зар дээр эвээш эвес организас-массалыг ажалды кылганы демегелен болур. «Аржаал» клубка баштайгы кеежэ дыштаны-кчылар-биле ужуражылга кеежэ болган. Алаа Крайновск крайнц курорт баштар чериниң улуг экинчи эш Сухенко ку-рортка калдыг аарыларын эмин турары база бо курортту сай-зыралды тураларынц перспективиниң дугайында чутазын улуг соогуурга-биле дыңнаанар.

Ук курортка эминден келгенинц аразында кымнарын чок дээр! Ыраккы Чоон чүктө Владивостоктан үнген эш Петрованы, республиканың алдарлыг малчыны Кужет Кандынын, Тыва АССР-ниң школаларынц алдарлыг башкысы Кызыл Тук ор-ден-биле шаңаткан эш Седик дээр өскө-даа ат-алдарыг ки-жилерин адап болур.

Июнунуң калдык дөй бир-ле ырымж кеежэлериңиз бирээинде байырлыг олаг ажалдыкчынын база эртен, Алаа массовк эш Фирсова эи белетке кылгаш, дыштаныкчыларын хаара тулуп эрттиргени черле солун.

Сестра

Монгуш Минича Аймыжы-оо-ло-онан кичи-ажыч ажал-херектери Өвүр районунц Салдык «Икымал туң» кол-хозунц эмизелеринге эгелзэн. Ынчаарда ол үчкөт эмизелериниң улуг сестразы болуп аялдап кирген. Биди-биле чүгө-дериң кады аялдап турган дуржулаалы эми-лерден айты-рып, ол ажалды чоруту шичээди ап турган. Оон бээр элзэн каш чылдар эртен.

Ам Хандагайтыда район эмизелериниң санкиструкторунда аялдап турар. Бодунуң кол ажалынды андыда, хой-иштин-ин ажалыг ийи-келбей кирип турар. Хандагайты көдө Советиниң депутаты, эмизелде комсомол эге организаци-анын секретары.

Ол СЭКП райкомунуң болган райтүсөөмүн, ВЛКСМ об-комунун Хундуга бижиктери-биле шаңаткан. Билиг мерге-жиин бейдери-биле медицина институтунга киреринге ам белеткен турар.

М. ОРУСПА.

Ажылын экижидер

Өвүр районунц төвү Ханда-гайты суурда районунц сто-ло-вазы бар. Суурунч чоңу ба-за өскө-даа черлерден келген ки-жилер болгонч-ла ол сто-ло-вага чеменин алыр-биле ки-ререр. А столовааның чоңа бараан болуп турары көнүч чөтөс деп шуут-ла чуталап болур.

Ады-чениң ассортиментин эвээш болган белеткеп турар шынары кууд. Столовага бар-га-ла шин, муш, гуляш, шай, компот, кисельден өскө чөмөр белеткенин эвээш болур. Алаа азы-бүрү чөмөрин амыл, келген кижилерин сат чөмө-чөмөргө болурунун бүтү арга-лары бар. Ылаа колхозунда комсомолчу ажалы кыстар аялдап турар. Столованың дерг-херекселери чөмөр. Ха-мык ужу чүгө ажалды эи организастаарында хамар-жыр.

Район төвүнц столовааның арыг шөсөр, кылган чөмөри аны-бүрү болган шынары: болур талазы биле дээңгит хемчелерин алыр Өвүр рай-позунда негетипин турар.

С. УСПУНДЫ.

Ийи партиялыг системаның кризиси

НЬО-ПОРК. СЭТА-нын корреспондент-и З. Баснаковтук дамытканы болза:

АКШ-та соңгула мурунун кампания-нын калбары турары-биле ийи пар-тиялыг системаның кризис улам күш-тү-биле өлөтүр турар.

Барык ийи он чылдарын дургузунда ийи партиялыг системаның дузазы-биле АКШ-тын монополисттик капиталы чуртта болу-нун эрге-чатыргазын тулуп, соңгуку массалар-га соңгулаанын хоочун аразын, илавы-лаарга, шындында кайгызында-даа ытгал чок дурданыгыч партияга ажалыг кылдыр башкычыгы партияга ухур бадылаар ар-ганы берип келген.

Бо чылын соңгула мурунун кампания-мы мурундалыгы ытгал база-ла ийи бур-жуаз партияларын тергизөөшкенин байдалында эртин турар. Иңдыг болза-даа Джексонын чазанын иштин болган даш-тыкы политикаынн кризис ийи партия-ларга политиктиң чутула айтыргаларын талазы-биле чарылдырышкыны болду-рган. Моон-биле калы чазактын утланыш-кынын ийи партиялыг системаның хемчаз-деринге өскөртүп болбазын көргөш, үшкү партияны тургузарын санадап турар апар-

ган. Чамдык демократт дыйнагы ухур про-грамма-биле хаделип турар сенатор Ю. Мак-картинин бөлүгелди ытгал партия болган туруп болур магад чок деп чуталаашп ту-рар.

«Нью ринайк» дээр салдарыг журнал чокта чаа ытгал партияны тургузар даш-санаалап турган. Дайыгы ухур организа-цияларын бо чылдын июнда Чикагога бол-ган конференциянын 200 ажалы кичи-чилери чаа партияны тургузар болуп турар дугайын база демежтээр. Демократтарын-сиздин Вьетнамда дайынны сокадырын болган чазактын иштин политикаын өскө-ртүп шылаар аргалыг кандидатты деп-шисе болза, соңгуку республиканчылар-ынч чамдык кезиниң ытгал партияга ки-ржи болурун чамдык солунна база хүлээп көрүп турар.

Сөөлү үдө буржуаз парламанынч чам-дык органын ийи партияг эрги систе-маны камгалаар талазы-биле кампанияны чоруткан. Чижээ, чокта чаа «Вашингтон пост» солун куженишкенин каттышты-рыныче, илавылаарга, чазакка албан-ду-жаалдар дээр демежеле демократтарын болган республиканчыларынц сүтүзө-ле-ринче кыйгырган.

Чазыг чок адышкын-биле

ХАНОП. (СЭТА). Тодараттыган мездер-биле алырга, Вьетнам улус армиянын дайынчылары июль 8-те Куанбинь мөжүт ийи америк самолётту дүжүр аткан болган. Вьетнам информиз агентиледин диниатканы-биле алырга, Соңгу Вьетнамга дүжүр аткан америк самолёттарын нияти саны 3.033 болган.

КУШ-АЖЫЛ БИЛЕ КАПИТАЛ

ИТАЛИЯ

Италиянын полиграфисчилерин 24 шахта нияти национал ажал сокадышкыны эгелзэн. Воскресеньеде чуртта чыгыс-даа солун үнзэн.

Италиянц бүтү парламга агентилелериниң ажалдыкчылар полиграфисчилер-биле эп-сеткил каттыштыргалынын демеж кылдыр ажал сокадып турар. Ажал төлөвирин бедилерин бол-гаш күш-ажылын байдалдарын экижидер баш бурунгар көргөн турар ужурул чаа күш-ажыл дугурулганын чарар ду-гайында негелелерин дегхири-биле ажал сокадышкынын чарлаан.

КАНАДА

Соңгу Лаврентий каналдын шлоуларын ажалчынарын-ны болган албан-халкчыларынц үш негелде уругулаан ажал сокадышкынын түнеленде ол сүт орунда ажал сокады. 270 ажал суулоор ажал чок аяз туруп берген. Ажал сокадыканын күш-ажылдык байдалдарын экижидер болган ажал төлөвирин бедилерин негел турар.

(СЭТА).

Делегей бо хуннерде

Тайбынче, чангыс эпче кыйгырыг

ларынц талазы-биле Европа чурттарынц профилелдериниң конференциянын чылдыры Европада дүшүкүлүг чорукту чазырыларынга элзэн хире-чөргөз-биле дуза-лар ийи дээрин айткан.

Конференциянын кичикчил-лери вьетнам улус-биле эп-сет-кил каттыштыргалынын ила-рейлеп, хосталга дээр оон ма-дырлыг демиселин калбаа-биле дөткөп турарын демежтээр. ВДР-ниң болган АКШ-тын тө-лзөлекчилериниң албан өзү-нүң бөсөдаларынч чединиш-киниң үндөниң болза Вьет-нам Демократтыг Республи-канын дөвискэрин сомбалаарын база АКШ-тын дайыннын бүгү үлгүдигерин шуут бол-гаш чутга чокка сокадыгы болуп деп, олар демежтээр.

Бүдүрүлгө ээлериниң талазында

ЛОНДОН. (СЭТА). Транспортчуларынц болган мергежилдиг эвес ажалчынарын профилелдерин талзалекилерин ай-талыг хүлээп алыр болган күш-ажыл бүдүрүлгүнүн ая-тыргаларын талазы-биле министр Барбара Баслинин ужу-ражышкыны чиди байдалга эртен.

Автобустарын 77.000 чозаачыларын өмүзөөшкөн профилел ууруттууларын чазак оларын ажал төлөвирин негелде 1 фунт стерлингге бедилер дээрин үш улаа хоруп келгенине келгизөөшкенин министр илгерилзэн.

Ужуражышкын түнел чок доозулган. Барбара Басл бүдү-рүлгө ээлерин талазында туржуп, ажал төлөвирин дорайта-дырын көрүп турары өртөктөр болган оруталарынч ажал по-литика-биле ажал төлөвирин бедилерин «дүшпезинге» чылдак тырткан. Профилелдин ууруттууларын моон сон-гааргы демиселин планын чуталаашп көөрү-биле автобустар чозаачыларын конференциянын чылдырларын шиптир-лээр.

Холгаарлаашкын калбарган

НЬО-ПОРК. (СЭТА). Мурнуу-Корей чалча бау-чурмуну камгала министр Пой Би Хи Сеута болган парламга конфе-ренциянын чүгө чуталап турган. АКШ Мурнуу Корейде болу-нун шипти-агар баазаларын санан көвүдөдирин шипти-лаар дээрин диниаткан. Бо үдө Мурнуу Корейде 5 америк баазалар болган 230 кире шипи самолёттары бар. «Нью-Йорк таймс» солунун диниатканы-биле алырга, Каттыккай Штаттар баазанын санан көвүдөдир программаны боттадыра-рынга 40 миллион долларын чарыгалаар.

Америк чазактын бо баазы мурунуу-корей камгаладык бижикчилер чүтүлү-биле негетипин келген дөр чүвени сул министр чутураан. Ол дээрге херек кырында Мурнуу-Чоон Азиянын чурттарынч херектеринге Каттыккай Штаттар болу-нун холгаарлаашкынын калбарырын уругулаар дээрин айтып турар база бир факт-тыр.

Өөреникчилер саны көвүдээр

БРАЗАЗВИЛЬ. (СЭТА). Бо өөредилге чылдында Конгун (Бразазиль) школаларында 200.000 ажал уругтар өөренип турган. Чуртка уругтарын школа өөредилгениге хаара ту-лары барык 100 ху чеген. Хамаарышпас чорукту чаралары-нын мурунда школа өөредилгениге уругтарын хаара ту-лары 40 ху бекен чегейн турган. Ол дугайын Конгун (Бразазиль) национал өөредилге албан черинин чингизе ди-ректору Гейри Лопес СЭТА-нын корреспондентинге диниат-кан.

Франциянын чаа чазаа

ПАРИЖ. (СЭТА). Президент де Голль Франциянын чаа ча-занын составын бадылаан дугайын ында албан өзү-биле чарлаан. Премьер-министр Кув де Мюрвил министрлерин ат данзын президентиге кийрген.

Даштын херектер министр Мишель Дебре, иштики херектер министр Раймон Марселен, чөтөксит күштер мини-стри Пьер Месмер, экономика болган сан министри Франсуа Ортоли, национал өөредилге министр Эдгар Фор болган.

Франциянын чаа чазаа

ПАРИЖ. (СЭТА). Президент де Голль Франциянын чаа ча-занын составын бадылаан дугайын ында албан өзү-биле чарлаан. Премьер-министр Кув де Мюрвил министрлерин ат данзын президентиге кийрген.

Даштын херектер министр Мишель Дебре, иштики херектер министр Раймон Марселен, чөтөксит күштер мини-стри Пьер Месмер, экономика болган сан министри Франсуа Ортоли, национал өөредилге министр Эдгар Фор болган.

Франциянын чаа чазаа

ПАРИЖ. (СЭТА). Президент де Голль Франциянын чаа ча-занын составын бадылаан дугайын ында албан өзү-биле чарлаан. Премьер-министр Кув де Мюрвил министрлерин ат данзын президентиге кийрген.

Даштын херектер министр Мишель Дебре, иштики херектер министр Раймон Марселен, чөтөксит күштер мини-стри Пьер Месмер, экономика болган сан министри Франсуа Ортоли, национал өөредилге министр Эдгар Фор болган.

Франциянын чаа чазаа

ПАРИЖ. (СЭТА). Президент де Голль Франциянын чаа ча-занын составын бадылаан дугайын ында албан өзү-биле чарлаан. Премьер-министр Кув де Мюрвил министрлерин ат данзын президентиге кийрген.

